ח: משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן

דקא עביד בחנם. וגרסה דהלכה כרב בחיפוריו[ח] ואפילו לשמואל ז"ל דלא אפיקי אלא ע"י ספדנא אבל הוא עצמו שרי יותר מתאפק מצערו על ידי צעקה ויישמה לאחר זמן: **אין** חופרין כוכין וקברות **במועד.** פי' בקונטרס לצורך מתים הוא עושה אפילו כשאין צריך עתה כדתנן בהמוכר פירות (כ"ב דף ק:) המוכר מקום לחביריו לעשות לו קבר עושה רחבה של מערה אבל לצורך המת שמת כבר מותר אפילו ביו"ט שני למינו ליה גלימא ולמינו ליה אפא כדאמר בפ"ק דביצה (דף ו. ושם) כ"ש חול המועד ואע"פ שיש לחלק דחול המועד דאורייתא ויו"ט שני דרבנן כמו יו"ט שני דעצרת ויו"ט שני דשביעי של פסח ושמיני עצרת אין נראה דבכל יום שני קאמר בביצה ועוד כל ענין מלאכה ממיר טפי י"ט שני מחול המועד וכמו שפירש בקונטרס דאיירי בחופר מחיים כך פי"ח אבל לאחר מיתה שרי והא דתניען כוכין וקברות אפילו בלא מת וארון דוקא עם המת שמא כשחופר הוא רגיל לחפור בבית והוי הכירא לצריך למת נראה לי והא דלא שרי הכא לר' יהודה אלא מנסרים המנוסרים מערב יו"ט והתם שרי למינו ליה גלימא ואפא שמא נסרים יכולים למצוא מנוסרים הרבה אבל גלימא ואפא לא ימצא עשויים לו שמא בנסירת נסרים יש קול ופיכוסם גדול וי"מ דאין חופרין מיירי אפילו לאחר מיתה דומיא דמתנכין דמשמע לאחר מיתה דמפרש בגמ' שאם היה ארוך מקצרו ומחיים לא אינו יודע מי יש בו ויש לפרש שעושה לצורכו או לצורך אחר וכמו שפירש שהיו עושין והא דשרינן בפ"ק דביצה (דף ו. ושם) למינו ליה גלימא ואפא היינו דוקא כדפרישית אלא ימצא גלימא ואפא עשוי מערב יו"ט אבל כוכין וקברות ימצא הרבה שהיו רגילים לחפור מחיים ומהאי טעמא יכול להיות מותר בזמן הזה לפי שאין עושין כוכין וקברות מחיים:

ועושין נברכת במועד. תימה ואמאי צריך במועד והלא אין מכבסין במועד וי"ל לצורך כל אותם שהתירו מכמיס לכבס לקמן בפרק בתרא (דף יג:) וי"מ לרחוץ את המת ומכריכין:

וארון עם המת בחצר. אמרינן בירושלמי אמר רבי מנא אלפי[ט] שאין המת משתכח מן הלב שלשים יום מאי בינייהו איכא בינייהו דקעביד בחנם: **מתני'** [י]אין חופרין כוכין וקברות במועד [יא]אבל מחנכין את הכוכין במועד [יב]ועושין נברכת במועד וארון עם המת בחצר רבי יהודה אוסר אלא אם כן יש עמו נסרים: **גמ'** מאי כוכין ומאי קברות אמר רב יהודה כוכין בחפירה וקברות בבנין תניא נמי הכי אלו הן כוכין ואלו הן קברות כוכין בחפירה וקברות בבנין: אבל מחנכין את הכוכין: כיצד מחנכין אמר רב יהודה [יג]שאם היה ארוך מקצרו במתניתא תנא [יד]מאריך בו ומרחיב בו: ועושין נברכת בו': מאי נברכת אמר רב יהודה זו בקיע והתניא הנברכת והבקיע אמר אביי ואיתימא רב כהנא גיהא ובר גיהא: וארון עם המת בחצר: תנינא להא דתנו רבנן [טו]עושין כל צורכי המת גוזזין לו שערו ומכבסין לו בסותו ועושין לו ארון מנסרין המנוסרין מערב יו"ט רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מביאין עצים ומנסרן בצינעא בתוך ביתו: **מתני'** [טז]אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין מפני ששמחה היא לו אבל מחזיר הוא את גרושתו [יז]ועושה אשה תכשיטיה במועד רבי יהודה אומר לא תסוד מפני שניוול הוא לה [יח]ההדיוט תופר כדרכו [יט]והאומן מכליב [כ]ומסרגין את המטות רבי יוסי אומר ממתחין: **גמ'** וכי שמחה היא לו מאי הוי אמר רב יהודה אמר שמואל וכן אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא ואמרי לה אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא [כא]לפי שאין מערבין שמחה בשמחה רבה בר [רב] הונא אמר מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו אמר ליה אביי לרב יוסף הא דרבה בר [רב] הונא דרב הוא דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב [כב]מנין שאין נושאין נשים במועד שנאמר [כג]ושמחת בחגך בחגך ולא באשתך עולא אמר מפני הטורח רבי יצחק נפחא אמר מפני ביטול פריה ורביה מיתיבי כל אלו שאמרו אסורין לישא במועד מותרין

לפי שאין המת משתכח מן הלב שלשים יום. כלומר כיון דמת אין משתכח מן הלב שלשים יום אם מספידו פחות משלשים יום לפני הרגל אתי למיספד ברגל דעדיין לא שכחו: **דעביד בחנם.** מ"ד משום מעות שזימן לרגל כיון דספדן עביד בחנם שפיר דמי ומ"ד לפי שאין המת משתכח מן הלב שלשים יום בחנם נמי אסור: **מתני' אין חופרין כוכין וקברות.** לצורך מתים שדרכן לחפור כוכין וקברות לזמנן לצורך מתים שימותו דטירחתא יתירא הוא: **מחנכין.** מפרש בגמ': **נברכת.** בריכה של כוכבים ולית ביה טירחא כולי האי: **וארון עם המת בחצר.** שהמת שם מותר לעשות ארון ולנסר הנסרים מתחילה לצורך האדון ולעשותו כולו אבל לא בחצר אחרת שלא יאמרו מלאכה אחרת היא: **ר' יהודה אוסר.** להביא עצים ולעשותן נסרים לצורך האדון אע"כ היו מנוסרים בתחילה קודם י"ט: **גמ' גיהא ובר גיהא.** (א) בריכה גדולה שעושין בחצר שיכנסו בו כל השופכים בקיע בר גיהא בריכה קטנה שעושין סמוך לגדולה כדי שיכנסו המים היוצאין מן הגדולה לקטנה שהיא מליאה ונכנסין לקטנה: **וארון עם המת בחצר.** כלומר כשמת בחצר (שפיר דמי) דמוכחא מילתא דלצורך המת עבידא מני למיעבד ארון ובאותה חצר: **מנסרין המנוסרין.** יש עמו נסרין מתוקנין מערב המועד דטורח גדול לעשותן במועד: **מתני' מפני שמחה היא לו.** מפרש בגמ': **מחזיר גרושתו.** דאינה שמחה כל כך: **ועושה אשה תכשיטיה.** הני מכשיטין דקא מפרש בגמ'[ז]: **לא תסוד.** בסיד מפני שניוול הוא אצלה עכשיו במועד שהיא תסוד בסיד ומצטערת: **ומסרגין את המטות.** בגמ'[ז] מפרש: **גמ' מאי הוי.** וכי שמחה אסורה ביו"ט: **דאין מערבין שמחה בשמחה.** כלומר בעינן דלישמח בשמחת מועד לחודיה: **מפני הטורח.** ליטרח לצורך יושאין וטירחא במועד אסור: **משום ביטול פריה ורביה.** דאי שרי נשואין ביו"ט אין אדם נושא אשה כל השנה כולה אלא ממתין עד המועד שיהא עושה סעודה אחת למועד ונשואין: מותרין

מסורת הש"ס

(א) [כרכות נח: ע"ש], (ב) [תוספתא פ"ח], (ג) [לקמן יח:], (ד) [לקמן יב. פסחים נה:], (ה) מגיגה ח:, (ו) [לקמן ט:], (ז) [לקמן י.], (ח) [כלליותא כתובות מט:], (ט) [דב"ב פ"ח], (י) [כרכות מט.].

תורה אור השלם

1. וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: דברים טז יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גיהא וכר גיהא נברכת בריכה גדולה שעושין כו' היוצאין מן הגדולה כשהיא מליאה כו' כל"ל ותיבת לקטנה מוסף: (ב) תוס' ד"ה מפני ביטול כו' ולא שיך עירוב שמחה בשמחה ולא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בחגך כו' עיקר הרשה כו'. ועי' כתובות דף מז ע"ש תוס' ד"ה דמקר:

מוסף רש"י

ההדיוט. שלא לומן כלך (פסחים נה:).

רבינו חננאל

[מתני'] אין חופרין כוכין וקברות במועד. פי' להקבר בהן לאחר הרגל. תניא. הן הן כוכין הן הן קברות. אלא שהכוכין בחפירה והקברות בבנין. ומחנכין את הכוכין. כיצד מחנכין אותן. אמר רב יהודה אם היה ארוך מקצרו. במתניתא תנא מאריך ומרחיב בו. ועושין נברכת במועד. מאי נברכה. גוהא ובר גוהא. פי' [מחמצן ונדיין דפרק לא יחפור]. ירושלמי נברכת זה בקיע [כל שהוא חושב נקרא בקיע]. ועושין ארון עם המת בחצר. פי' שאם יעשו האיון בחוץ יאמרו כל העם מוחר לעשות במועד. שאינן יודעין שמת לו מת. כדתניא עושין כל צרכי המת גוזזין שערו ומכבסין את בסותו ועושין לו ארון מנסרין המנוסרין מערב יום טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מביא עצים [ומנסרן] בצינעא [לתוך] [בתוך] ביתו. ירושלמי לא שנו אלא באדם שאינו מפורסם. כלומר אינו אדם חשוב. אבל אם הוא אדם חשוב עושין לו ארון אפילו [בשוק]. כד דמך ר' חנינה. חברין דרבנן עבדו ליה ארון בשוק. והכל מודים שלא יקרע ארזים, ודכוותה לא יחצוב לו אבנים. ואם היו חצובות פלוגתא דר' [יהודה] ורבנן. מתני' אין נושאין נשים במועד כו'. מאי טעמא, אמר ר' חנינה מפני שמעוררין שמחת הרגל בשמחת אשתו. רב אמר משום שנאמר ושמחת בחגך ולא באשתך. עולא אמר מפני הטורח. ר' יצחק נפחא אומר משום ביטול פריה ורביה, שאם אתה מתירו להכניסה במועד אף מעבירה הוא בכל השנה כולה שלא יבטל ממלאכתו ומכניסה ברגל ונמצא מבטל כל אותה שנה. ומותבינן, כל אלו שאמרו, כגון בתולות אלמנות כו', אסורות לישא במועד.

עין משפט נר מצוה

עה א מי' פי"ח מהלכות אבל הלכה ו:
עו ב ג מי' פ"ח מהל' י"ט הלכה ח סמג לאוין עה טוש"ע ת"ח סי' תקמז סעיף יא:
עז ד מי' שם הלכה ד:
עח ה מי' שם הלכה ח טוש"ע שם:
עט ו מי' פ"ז מהלכות י"ט הלכה טו סמג לאוין עה טוש"ע שם סעיף י:
פ ז מי' פ"ז מהלכות י"ט הלכה טז ופ"י מהלכות איסורי הלכה יד סמג לאוין שם טוש"ע שם סי' תקמו סעיף ח ב ובטו"ש אה"ע סי' כד סעיף ו:
פא ח מי' פ"ז מהלכות י"ט הלכה כ טוש"ע שם ס"ח סעיף ה:
פב ט י מי' פ"ז מהל' י"ט הלכה ה טור ש"ע שם סי' תקמח סעיף ה:
פג כ מי' פ"ח הלכה יג טוש"ע שם סעיף ב:
פד ל מי' שם פ"ז הלכה טז ופ"י מהל' איסורי הלכה יד טוש"ע אה"ע סי' סג סעיף ב:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com